

Blairs sidste spin?

Af Eske Vinther-Jensen

22. maj | Margaret Thatchers superindividualistiske minimalstat er endeligt blevet forvist til historiens losseplads. 5. maj blåstemplede briterne Labours forsøg på at skabe et samfund, der – i hvert fald delvist(!) bygger på socialdemokratiske velfærdsprincipper og social inklusion.

At dømmе efter Tony Blairs skuffede ansigtsudtryk og den næsten euforiske stemning blandt Michael Howards støtter på den britiske valgnat den 5. maj skulle man tro, at de Konservative var kommet tilbage fra deres næsten 10 år lange politiske ørkenvandring. Det er de ikke. Tværtimod har vælgerne reelt blåstemplet Labours økonomiske og sociale politik - og givet partiet et flertal på 67 pladser i Parlamentets underhus. Men samtidig er fremgangen for både de Konservative og de Liberale Demokrater en klar mistillidserklæring til Tony Blair, der ifølge sine kritikere bør tage konsekvensen af vælgerne dom og på sigt overlade sin stol til finansminister Gordon Brown.

Det regerende labourparti fik 356 pladser og tabte dermed 57 i forhold til valget i 2001. Derfor har flere opfattet valgresultatet som et nederlag for Labour. Med urette, for de britiske vælgere sagde den 5. maj god for Labours forsøg på at skabe et samfund, der (delvist) bygger på socialdemokratiske velfærdsprincipper og social inklusion. Thatchers superindividualistiske minimalstat blev dermed endeligt forvist til historiens losseplads. Desuden er det første gang nogensinde at Labour har været ved magten tre valgperioder i træk - noget både Attlee og Wilson kun kunne drømme om. Og enhver, der husker partiets tilstand de 18 år i opposition mellem 1979 og 1997 ved, at valget er en historisk sejr. Hvordan kan det så være, at Blair virker misfornøjet, og at stort set alle politiske kommentatorer fortolker valgresultatet som en desavouering af hans person?

Mod et tre-partisystem?

Både de Liberale Demokrater og de Konservative havde stemmemæssigt gode valg, og begge partier forøgede deres andel af pladser i Parlamentet. Deres fremgang skyldes primært vælgerne utilfredshed med Tony Blair, der efterhånden opfattes som manipulerende og utroværdig. Eller som måske bare har overskredet sin udløbsdato som premiereminister. Opgørelser viser, at omkring 18% af vælgerne stemte taktisk, det vil sige, at de stemte på et andet parti end det, de havde mest lyst til. Størstedelen var labourvælgere, der satte deres kryds ved de Liberale Demokrater. Mange straffede Labour for at udtrykke deres utilfredshed med Blair. Resultatet blev, at de Konservative vandt mange kredse tilbage fra Labour på grund af det britiske "første mand over stregen" - valgsystem.

Derfor bør de Konservative heller ikke opfatte det netop overståede valg som en sejr. De er stadig ikke et reelt politisk alternativ til Labour og kan ikke regne med fortsat fremgang på baggrund af den negative Blair-effekt. Desuden er der langt fra de nyvundne 197 mandater til et flertal. De Konservative virker stadigvæk som et parti, der, i modsætning til befolkningen, ikke har gjort endeligt op med Thatchers arv, og de har ikke formuleret et gennemtænkt bud på, i hvilken retning samfundet skal bevæge sig. Derfor har partiets linje i valgkampen også været det utroværdige "mere velfærdsamfund og mindre skatter" kombineret med en uklædelig skræmmekampagne. Oven i det har den konservative Michael Howard bebudet, at han går af som partiets leder, så snart en efterfølger står klar. Der er ingen oplagte kandidater med den nødvendige politiske pondus eller karisma, og partiet risikerer at blive kastet ud i endnu et opslidende formandsopgør. De Konservative har således ikke løst de fundamentale problemer, der nu har sendt partiet ud i en tredje periode i opposition, og det er svært at forestille sig, det vil lykkes inden for den nærmeste fremtid.

Selvom det kun udløser beskedne 62 pladser i Parlamentet, havde Charles Kennedys Liberale Demokrater et forrygende valg med hele 22

% af de samlede stemmer. Partiet repræsenterer dermed over en femtedel af befolkningen, og det vil formentlig indtage en prominent plads i britisk politik de næste fem år. Der er tale om en mindre revolution i det politiske liv, der har været et to-parti-system det meste af det 20. århundrede. Det er umuligt at forudsige, hvilke konsekvenser det vil få - men det kan ikke udelukkes, at de Liberale Demokrater på sigt kan blive tungen på vægtskålen i britisk politik.

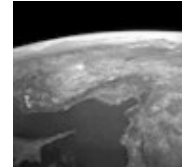
Valgets egentlige vindere

Den dynamik, der muligvis er ved at skabe et tre-parti system, kan dog hurtigt blive vendt igen, hvis det lykkes for Labour at generobre tabte stemmer. Og det er hverken usandsynligt at Blair træder tilbage - for at rette op på skaden inden næste valg - eller at han endnu en gang hiver tricks op af den politiske tryllehat, der til tider har virket udtømmelig. I første omgang har han formelt sikret sin plads og udnævnt en ny regering - men han står overfor en ny og uvant politisk virkelighed.

Med sit flertal reduceret til 67 mandater, skal Blair for første gang lede Storbritannien på et relativt spinkelt grundlag. Blair er upopulær i store dele af sit eget parti og får svært ved at styre de mange rebelske labourfolk. Konsekvensen er formentlig, at han bliver nødt til at føre en mere kompromissøgende politik og især ændre sin stil. Og det kan vise sig at være svært for en mand, hvis foretrukne politiske redskaber de sidste otte år har været benhård topstyring og politisk spin. Derfor forventer mange Blairkritikere, at han vil overlade sin plads som premierminister til den populære Gordon Brown. Ifølge dem er bundlinjen, at Blair bør gå af inden for en overskuelig periode, med mindre han vil risikere at skade sit parti alvorligt.

Britisk politik lider, ifølge en del kommentatorer, under vælgernes apati og uvidenhed. Dette valg burde overbevise dem om det modsatte. Briterne faldt ikke for de Konservatives valgkampagne, der fejlagtigt var baseret på en antagelse af, at den gennemsnitlige vælger ikke kan gennemskue problemer så komplekse, at de kræver mere end primitive slagord at løse. Befolkningen tilkendegav tværtimod, at de overordnet støtter op om Labours sociale renovering af det britiske samfund, og de har samtidigt sat klare grænser for, hvad de vil finde sig i fra politikere på begge sider af midten. Hverken Blairs manipulerende facon og lemfældige omgang med sandheden eller Howards taktik med at sprede ubegrundet frygt blev belønnet. Det gjorde til

gengæld Kennedys sobre og saglige måde at bedrive politik på. Om man er enig i vælgernes dom eller ej, er der ingen tvivl om, at de er valgets egentlige vindere.

Eske Vinther-Jensen (f.1976) er masterstuderende i Internationale Relationer ved LSE (London School of Economics). Fra december 2003-juni 2004 forbindelsesofficer ved den multinationale brigade nord-øst i Kosovo. Udnævnt til premierløjtnant af reserven November 2002; sept-2002-sep 2003 vagtmester ved den danske ambassade i Moskva. Uddannet sprogofficer med speciale i russisk under Forsvarsakademiet (2000-2002). Forinden Certificat d'Études Politiques ved Institut d'Études Politiques i Lyon, Frankrig (2000); Bachelorgrad i idehistorie ved Århus Universitet (1999); studier i filosofi ved Albert Ludwigs Universitæt i Freiburg, Tyskland (1998-99). Sproglig student fra Århus Katedralskole 1995.